

דף ע"ח

משנה

במילואים שבימי משה שבהם אהרן ובניו התחנכו לעבודה הביאו את שלשת מיני המצה שבלחמי תודה חלות ורקיקין ורבוכה, אבל לא היה בהם לחמי חמץ.

בלחמים שהנזיר מביא בסוף ימי נזירותו היו שנים ממיני המצה של לחמי תודה חלות ורקיקין, ולא רבוכה. נמצא עשרה קבין ירושלמיות שהן ששה עשרונות ועדויין. כיון שאחד משלשת המינים לא היה בהם בשני המינים היו עשרה קבים ירושלמיות, שהם ששה ושני שלישי עשרונות במדה מדברית.

גמרא

מקיש חינוך כהן למשיחת כ"ג הגמרא שואלת, מנין שבמילואים היו שלשה

מיני מצה? אמר רב חסדא שרב חמא בר

גוריא דרש על הכתוב בפרשת המילואים: "וּמַסַּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' לְקַח חֲלֹת מִצָּה אֶחָת וְחֹלֶת לֶחֶם שֶׁמֶן אֶחָת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיַּמִּין". "חֲלֹת" "וְרִקִּיק" הן חלות ורקיק כמו בתודה, אבל מהו "שֶׁמֶן"? רבוכה שהיתה חלוטה ברביעית הלוג שמן, והרי שלשת מינים שבתודה במילואים. הקשה רב אויא, אולי לחם שמן הוא עוגה של שמן קרוש ולא היה שם רבוכה? אלא יש לומר כמו שרב נחמן בר חסדא דרש משמו של רבי טבלא שלומדים שבמילואים היתה מנחה רבוכה מהכתוב בחביתי כהן גדול: "זֶה קֶרֶבֶן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרְבוּ". איזה קרבן בניו של אהרון מקריבים ביום שאביהם נמשח?! אלא הכתוב מקיש את חינוכו של כהן הדיוט להמשחו של כהן גדול. וכמו שהכהן הגדול מביא את מנחת חביתין רבוכה, כך מנחת חינוך של כהן תהיה רבוכה. ומכאן לומדים שבמילואים שהיה יום חינוך היתה מנחה רבוכה.

אמר רב חסדא, כהן גדול שבא לעבוד בפעם הראשונה לאחר שנמשח, צריך להביא שני

כ"ג שמתקרב לעבודה מביא ב'

עשרונות

עשרונות האיפה. אחת להמשחו לכהן גדול, מנחת חביתין של כהן גדול. ואחת לחינוכו, מנחת חינוך של כהן גדול. מר בר רב אשי אמר שצריך להביא שלשה עשרונות. ואינם חולקים, רב חסדא מדבר כשאותו כהן עבד עבודה בתור כהן הדיוט. ומר בר רב אשי מדבר כשלא עבד עדיין ככהן הדיוט. ולכן הוא צריך להביא עשרון לחינוך של תחילת עבודתו ככהן הדיוט⁹⁷¹.

לרבות שלמי נזיר ליי קבים "מצות" תנו רבנן, הכתוב: "עַל חֶלֶת לֶחֶם חֶמֶץ לִמְעַט רְבוּכָה יִקְרִיב קֶרְבָּנוּ עַל זִבְחַת תּוֹדַת שְׁלָמִי" הוא מיותר שהרי כתוב: "וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ" "אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבוּ וְהִקְרִיב" "עַל זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלוֹת בְּלוּלַת בֶּשֶׂמֶן וְרִקְיָי מִצוֹת מְשָׁחִים בֶּשֶׂמֶן וְסֹלֶת מִרְבֵּבַת חֲלוֹת בְּלוּלַת בֶּשֶׂמֶן". והכתוב בא לרבות את שלמי נזיר לעשרה קבים ירושלמיות. שהן שתי ידות לחלות ורקיקין, מתוך שלשת המינים שבתודה, חלות רקיקין ורבוכה. ולרביעית שמן כמו בשתי הידות שבתודה. ומנין לא מרבים את לחמי נזיר לכל מה שנאמר בתודה, גם לרבוכה? מהכתוב "וסל מצות". ואמר רב פפא, שלומדים דבר שנאמר בו בתודה "מצות" וממעטים את רבוכה שלא נאמר בה "מצות", אלא "וסלת מרבבת חלות בלולת בֶּשֶׂמֶן". התנא דבי רבי ישמעאל שנה שממעטים את רבוכה מכלל ופרט. "סל המצות" הוא כלל, "חלות" ו"רקיק" פרט, ואין בכלל אלא מה שבפרט ולא דבר אחר⁹⁷².

משנה

השוחט את התודה בפנים ולחמה חוץ לחומה, לא קדש הלחם. שחטה עד שלא קרמו בתנור, ואפילו קרמו כולן חוץ מאחד מהן, לא קדש הלחם.

גמרא

ר"א חוץ לחומת בית פאגי ור"ל א' אמר רבי יוחנן, חוץ לחומה הוא חוץ לחומת בית פאגי, חומת ירושלים⁹⁷³. וריש לקיש

971 ויש מפרשים כשעמד ביום הכיפורים. שצריך עבודת יום הכיפורים בהן גדול. ותוס' שואלים שקרבן יחיד אינו קרב ביום הכיפורים. וביומא הסתפקו אם אירע פסול בכ"ג ביו"כ כמה מחנכים את השני. תוס'.
972 רשב"ם מפרש בכל מקום שיש כלל ופרט שהתורה צריכה לכתוב את הכלל כדי שלא נרבה דבר הדומה לפרט. כמו שכאן שאם לא היה כלל ופרט היה משמע שלומדים רבוכה מלחמי תודה. תוס'.
973 רש"י כ' חומת בית פאגי היא חומת הר הבית. ר' גרשום מפרש חומת העיר וכן פירש רש"י בכמה מקומות

אמר חוץ לחומת העזרה, מפני שהוא סובר שצריכים שיהיה 'על בסמוך', כיון שכתוב 'וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלוֹת מִצּוֹת' הלחם אינו קדוש בשחיטת התודה אם הוא מחוץ לעזרה. ורבי יוחנן סובר שלא צריכים שיהיה 'על בסמוך'⁹⁷⁴. ושואלת הגמרא הרי רבי יוחנן וריש לקיש כבר נחלקו בדבר זה. שנינו במשנה בפסחים, השוחט את הפסח על החמץ עובר בלאו של "לֹא תִזְבַּח עַל חֶמֶץ דָּם זֶבְחִי". רבי יהודה אומר אף השוחט בערב פסח את התמיד של בין הערביים על החמץ עובר על הלאו הזה. ואמר ריש לקיש שאינו עובר עד שיהיה חמץ לכהן או לאחד המנויים⁹⁷⁵, ועד שיהיה עמו בעזרה, מפני שצריכים שיהיה 'על בסמוך'. ורבי יוחנן אמר אפילו שאינו עמו בעזרה, מפני שלא צריכים שיהיה 'על בסמוך'⁹⁷⁶?

צריכים להביא את המח' בשני המקרים
אומרת הגמרא, שצריכים להשמיע את מחלוקתם בשני המקומות. אם היינו מביאים רק את המחלוקת בשוחט על החמץ היינו אומרים שרבי יוחנן אמר שלא צריכים שיהיה 'על בסמוך' מפני שכשהחמץ נמצא ברשותו בכל מקום הוא עובר בכל יראה. אבל בלחמי תודה הוא מודה שהלחם קדוש בשחיטת הזבח רק אם הוא נמצא בפנים העזרה. ואם היינו מביאים את מחלוקתם בלחמי תודה היינו, אומרים שריש לקיש מודה לרבי יוחנן בשוחט על החמץ. ושנינו כרבי יוחנן בברייתא, השוחט את התודה לפנים ולחמה חוץ לחומה בית פאגי לא קדש הלחם.

"על חלות לחם יקריב קרבנו" ע"ל
זבח תודת שלמיו" עד שיקרמו פניה
הגמרא שואלת, מנין לומדים שהלחם אינו קדוש עד שלא יקרמו פניו בתנור? ומביאה דתנו רבנן, נאמר בפרשת תודה: "עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֶמֶץ יִקְרִיב קֶרְבָּנוּ עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו". מלמד שהלחם אינו קדוש אלא אם קרמו פניה בתנור. הלחם אינו מתקדש אלא בשחיטת הזבח, וצריך שבשעת

בש"ס. עיין גליין הש"ס.

974 וכיון שהתודה ולחמה נאכלים בכל העיר אין פסול יוצא.

975 תוס' כ' שהוא דוקא על הפסח אבל בתמיד אינו חייב אם יש לאחד מישראל חמץ. תוס'.

976 תוס' שואלים הרי רב וחכ' לא נחלקו בפ' כל המנחות (דף סב) אלא אם צריכים על בסמוך או על ממש. וי"ל שתמופה של שתי הלחם צריכה להיות כעין הקרבה. אבל כאן א"צ אלא שהלחם יהיה קיים. וכן בשוחט על החמץ שבכ"מ שהוא הוא באיסורו. תוס'.

השחיטה יהיה עליו שם לחם, ועיסה אינה לחם עד שקרמו פניה בתנור. והכתוב "זֶבַח תּוֹדַת שְׁלֶמֶיּוֹ" מלמד שאם שחט את התודה במחשבת שלא לשמה הלחם לא קדש.

תנו רבנן, יוצאים חובת מצה בנא ובמצה נא, שאינה אפויה כל צרכה, ובמצה העשויה באלפס. ואמר רבי יהודה בשם שמואל שמצה נא היא מצה שפורסה ואין חוטים נמשכים ממנה, והיא נקראת לחם⁹⁷⁷. ואמר רבא שכן הדין לענין לחמי תודה. ושואלת הגמרא הרי הדבר פשוט שהלחם שפורסו ואין חוטים נמשכים ממנו קדש בשחיטת התודה. שהרי גם במצה כתוב לחם, וגם בתודה כתוב לחם? אומרת הגמרא, שהיינו אומרים שכיון שלומדים מהכתוב בתודה "וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קֶרְבֵּן תְּרוּמָה" שלא יטול את התרומה כשהחלה פרוסה. חלה שאינה אפויה לגמרי אלא שאין חוטים נמשכים ממנה והיא נפרסת מאליה אינה כשרה ללחמי תודה. ורבא אמר שהיא נקראת לחם והיא כשרה ללחמי תודה.

תודה שש' על פ' חלות חזקיה א' קדשו מ' מתוך פ' ורי"א לא קדשו אמר חזקיה, שחט תודה על שמונים חלות קדשו ארבעים חלות מתוך שמונים. ורבי יוחנן אמר לא קדשו ארבעים חלות מתוך שמונים. ואמר רבי זירא, שאם אמר יקדשו ארבעים מתוך שמונים לדברי הכל קדשו ארבעים מתוך שמונים⁹⁷⁸. ואם אמר שלא יקדשו ארבעים אלא אם קדשו שמונים לא קדשו כלל. והמחלוקת היא כשאמר סתם, יקדשו שמונים חלות. חזקיה סבר שהוא התכוון לאחריות, שיקדשו ארבעים חלות וארבעים חלות יהיו לאחריות. ורבי יוחנן סבר שהוא התכוון לקרבן גדול, שכל שמונים החלות יקדשו. וכיון שלחמי תודה הם ארבעים ואין כזה קרבן לא קדשו כלל.

אביי א' אם כ"ש מקדשים שלא לדעת אביי אמר, לדברי הכל הוא התכוון לקרבן גדול של שמונים חלות. והמחלוקת היא אם כלי שרת מקדשים שלא מדעת. חזקיה סבר שכלי שרת מקדשים שלא

977 נראה שבכה"ג הוא מה שא' בשבת (י"ט) בקרמו פניה בתנור. תוס'.

978 אע"ג ש'לר' יוחנן אין ברירה בפ' כל הגט הוא מתי שהדבר לא מתברר בסוף. אבל כאן קדשו ארבעים בכ"מ שהם וכשבא להפריש ד' חלות של תרומה צ' להפריש י"א מכל מין. שאל"כ שמא הוא לוקח משל חולין. תוס'.

מדעת המקדש את מה שראוי להם. והסכין מקדשת ארבעים חלות מתוך שמונים. ורבי יוחנן סבר שכלי שרת אינם מקדשים אלא מדעת, וכיון שדעתו היתה לקדש שמונים חלות לא קדשו כלל.

רפ"א אם גם סכין מקדש שלא מדעת רב פפא אמר, לדברי הכל כלי שרת מקדשים וי"א אם סכין מקדשת שלא מדעת שלא מדעת. חזקיה סבר שהסכין מקדשת שלא מדעת כמו כלי שרת. ורבי יוחנן סבר שסכין שאין לה תוך אינה מקדשת שלא מדעת, כמו כלי שרת שיש להם תוך שמקדשים שלא מדעת. ויש אומרים שרב פפא אמר שלדברי הכל כלי שרת אינם מקדשים שלא מדעת. חזקיה סבר שלסכין יש כח לקדש שלא מדעת יותר מלשאר כלי שרת. שהרי סכין מקדשת אפילו שאין לה תוך. ורבי יוחנן סבר שאפילו שסכין מקדשת בלא תוך אין בה כח יותר משאר כלי שרת ואינה מקדשת שלא מדעת.

